

Nr 170.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1918 kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande å ordinarie stat av kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkt 41 av sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kunde bliva riksdagen förelagd, på 1919 års stat beräkna

a) till kontrollstyrelsen bland de ordinarie anslagen ett belopp av 78,000 kronor; och

b) till förstärkning av arbetskrafterna hos kontrollstyrelsen bland de extra anslagen såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 35,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i den nämnda dag avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1918 (nr 2) under punkt 9 av samma huvudtitel föreslagit riksdagen att till förstärkning av arbetskrafterna hos kontrollstyrelsen, i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kunde bliva riksdagen förelagd, å tilläggsstat för år 1918 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av 10,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 22 mars 1918 dagtecknad proposition, nr 318, som överlämnats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag

av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels godkänna det i berörda protokoll intagna förslag till ordinarie stat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, att tillämpas från och med år 1919, jämte i protokollet omnämnda allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i nämnda stat upptagna avlöningsförmåner,

dels förklara, att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning vid kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, skall vara pliktig underkasta sig ovannämnda villkor och bestämmelser,

dels, i händelse av godkännande av det framlagda statförslaget, höja det under sjunde huvudtiteln uppförda ordinarie anslaget till kontrollstyrelsen från dess nuvarande belopp 34,200 kronor med 43,800 kronor till 78,000 kronor,

dels för upprätthållande av verksamheten å kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, å 35,000 kronor,

dels ock för att möta det behov av extra arbetskrafter, som under innevarande år kommer att uppstå å styrelsens ifrågavarande avdelning i samband med rusdrycksförsäljningsförordningens genomförande, å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst, å 10,000 kronor.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *E. Nylander* m. fl. väckt motion, nr 422, däri hemställts, att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 318 i vad den avser uppförande å ordinarie stat av kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, dels ock besluta samma tjänsteställning för den administrative ledamoten som föreslagits för den nye avdelningschefen samt genom ökning av det å extra stat för år 1919 äskade förslagsanslaget bereda honom enahanda löneförmåner som denne.

Beträffande de skäl motionärerna till stöd för sin framställning anfört får utskottet hänvisa till motionen.

Den av departementschefen föreslagna avlöningsstaten för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden är av följande lydelse:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 ledamot och avdelningschef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	
1 inspektör	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator)	1,100	750	150	2,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	900	550	150	1,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	700	350	150	1,200	
4 kvinnliga biträden i första lönegraden	2,800	1,400	600	4,800	
Kontrollrådet	—	—	—	3,000	
Till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare	—	—	—	1,700	
Summa	—	—	—	43,800	

De belopp, som enligt det framlagda förslaget skulle erfordras för avlönande av extra befattningshavare å sagda avdelning för år 1919, utgöras av

anslag till ett juridiskt biträde	kronor	5,000: —
» » två biträdande tjänstemän	»	7,800: —
» » amanuenser, skriv- och räknebiträden m. m.	»	22,200: —

Summa kronor 35,000: —.

För att möta de behov i avseende å anställandet av extra arbetskrafter, som stå i samband med rusdrycksförsäljningsförordningens genomförande har, såsom ovan nämnts, äskats anslag å tilläggsstat för år 1918 med 10,000 kronor.

Den i ärendet lämnade utredningen synes utskottet ådagalägga, att förstärkning av kontrollstyrelsens arbetskrafter i anledning av den nya rusdrycksförsäljningsförordningens genomförande är oundgängligen

*Utskottets
yttrande.*

erforderlig. I likhet med departementschefen anser utskottet jämväl, att den av kontrollstyrelsen föreslagna organisationsplanen för styrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden utgör en förutsättning för, att kontrollstyrelsen skall kunna tillgodose de krav, som i förevarande hänseende komma att ställas på styrelsen.

Enligt departementschefens förslag skulle en del av anslaget till styrelsens sagda avdelning, nämligen 43,800 kronor, utgå å ordinarie stat, under det att en annan del, 35,000 kronor skulle uppföras å extra stat. Ifrågavarande anordning har utskottet funnit sig böra tillstyrka. De invändningar, som anförts mot uppförande av en del av avdelningen å ordinarie stat, har utskottet sålunda icke funnit vara av den vägande beskaffenhet, att frågan om denna avdelnings definitiva lönereglering bör anstå i avvaktan på den framtida omorganisationen av kontrollstyrelsen i dess helhet.

Vid granskning av det av departementschefen framlagda förslaget till ordinarie avlöningsstat för ifrågavarande avdelning har utskottet icke funnit skäl till annan erinran mot detsamma än att utskottet ansett den kvinnliga registratorn böra placeras i andra lönegraden. De arbetsuppgifter, som skulle komma att åligga henne, synas nämligen utskottet icke vara av den kvalificerade art, att ett uppförande av denna befattning i tredje lönegraden kan anses befogat.

Vidkommande motionärernas yrkande om beredande av samma tjänsteställning och löneförmåner för den administrativa ledamoten hos kontrollstyrelsen som för den nye avdelningschefen har utskottet icke ansett den till stöd för detta förslag lämnade utredningen vara av den beskaffenhet, att utskottet med stöd av densamma skulle kunna tillstyrka motionärernas förslag härutinnan.

Vid bifall till vad utskottet sålunda förordat, skulle den ordinarie avlöningsstaten för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden sluta å ett belopp av 43,400 kronor.

Utskottet, som i övrigt icke haft något mot Kungl. Maj:ts förslag att erinra, får alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å den av herr Nylander m. fl. väckta motionen,

a) godkänna följande förslag till ordinarie avlöningsstat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, att tillämpas från och med år 1919:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 ledamot och avdelningschef	5,000	2,500	600	8,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 inspektör	3,600	1,800	400	5,800	
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden (registrator)	900	550	150	1,600	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	700	350	150	1,200	
4 kvinnliga biträden i första lönegraden	2,800	1,400	600	4,800	
Kontrollrådet	—	—	—	3,000	
Till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare	—	—	—	1,700	
Summa	—	—	—	43,400	

b) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner, nämligen:

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

att befattningshavare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av kontrollstyrelsen eller dess avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest styrelsens ställning inom statsförvaltningen varder så förändrad, att den ej längre kan anses såsom självständig styrelse, eller därest vissa ifrågavarande styrelse tillhörande göromål överflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande av den

tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till vilket göromålen överlämnas; skolande befattningshavare slutligen, likaledes med bibehållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst så av Kungl. Maj:t prövas lämpligt, förflyttas till annan lämplig befattning inom den centrala förvaltningen;

att med ordinarie befattning icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, såframt ej beträffande ledamoten Kungl. Maj:t och, vad angår andra befattningshavare, kontrollstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen å avdelningen, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att befattningshavare är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning uti innehavande grad, där han till befordrande av arbetets oavbrutna gång befinnes vara lämplig och behövlig; samt

att befattningshavare skall, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag;

i fråga om avlöningsförmåners uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen och ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest provas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke provas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej provas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning å avdelningen, bestrida densamma mot åtnjutande därvid av, i stället för egna tjänstgöringspenningar, vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att emellertid, därest tjänsteman av högre grad till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra, dagar hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till befattningen hörande löpande göromålen; samt

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten för

första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem år på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, där sådan äger rum, efter än ytterligare fem år ävenledes på samma villkor, under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

börande därvid löntagare tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från det han, efter förordnande, i kontrollstyrelsen eller dess ifrågavarande avdelning tillträtt befattning av motsvarande lönegrad med avlöning från anslag å extra stat; samt

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av

ledamoten och tjänsteman i andra lönegraden under en och en halv månad och av tjänsteman i första lönegraden under en månad; samt

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat;

i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:

att i fråga om biträdes arbetstid å tjänsterummet skall gälla vad här ovan föreskrivits för andra ordinarie befattningshavare inom avdelningen, med iakttagande dock att arbetstiden för biträde i första eller andra lönegraden icke må i något fall utsträckas med mer än en timme för dag;

att biträde må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

att biträde av lägre grad, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning av närmast högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad;

att, därest kvinnligt biträde, som vid ingången av år 1919 är anställt inom kontrollstyrelsen och befordras till ordinarie biträde från samma tidpunkt, omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet inom styrelsen, biträdet må äga att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete därstädes;

att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande av semester biträde av lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde av högre grad hos avdelningen, bestrida befattningen

såsom sådant; ägande sålunda förordnat biträde av lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd av sjukdomsförfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande av semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp; att biträdesbefattning skall av styrelsen tillsättas medelst konstitutorial;

att gift kvinna må till biträdesbefattning befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande;

att, där kvinnlig innehavare av biträdesbefattning ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från tjänsten, därest icke styrelsen med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt; samt

att i övrigt de för andra ordinarie befattningshavare inom avdelningen stadgade villkor och bestämmelser för avlöningsförmåners åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot vad här blivit föreskrivet lända till efterrättelse,

c) förklara, att en var, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning vid kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, skall vara pliktig underkasta sig ovan upptagna villkor och bestämmelser,

d) i händelse av godkännande av det framlagda statförslaget, höja det under sjunde huvudtiteln uppförda ordinarie anslaget till kontrollstyrelsen från dess nuvarande belopp 34,200 kronor med 43,400 kronor till 77,600 kronor.

e) för upprätthållande av verksamheten å kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, å 35,000 kronor; samt

f) för att möta det behov av extra arbetskrafter, som under innevarande år kommer att uppstå å styrelsens ifrågavarande avdelning i samband med rusdrycksförsäljningsförordningens genomförande, å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst, å 10,000 kronor.

Stockholm den 24 maj 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 169.
